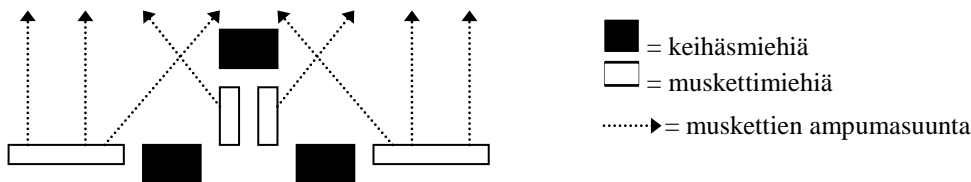

KUSTAA II ADOLF – NYKYAIKAISEN SODANKÄYNNIN ISÄ

- 1600-luvun alkuun tultaessa Ruotsi-Suomi oli noussut melko huomattavaksi valtioksi Itämeren alueella, myös sotilaallisesti
 - * naapurimaiden heikkous houkutti aluelaajennuksiin
 - * R-S vielä hyvin keskiaikainen valtio, myös sodankäynniltään
- R-S sai 1600-l:n alussa valtaan nousseesta kuningas Kustaa II Adolfista johtajan, joka teki valtiosta maailman nykyaikaisimmin hallitun ja sen armeijasta aikansa parhaan
- Kustaa Adolf valjasti koko valtion palvelemaan sodankäynnin tarkoitusperiä (köyhälle ja pienelle maalle välttämättömyys)
 - * tehokas verotus puristi voimavarat armeijan ylläpitoon
 - * paras miehistöainees armeijaan täsmällisellä väestökirjanpidolla
- Kustaa Adolf uudisti R-S:n armeijan ennakkoluulottomin ottein:
 - * vähensi keihäsmiesten osuutta, tilalle muskettimiehiä
 - + standardisoi aseistuksen (helpotti huoltoa)
 - + luopui lähes kokonaan suojahaarniskojen käytöstä
 - halvensi sotilaan ylläpitokustannuksia, lisäsi nopeutta
 - * otti käyttöön vähäisille miesmäärille paremmin soveltuvan linjataktiikan (espanjal. neliöt miesvoiman tuhlausta)
 - + linja taisteli T-kirjaimen muotoisina ryhmityksinä:

- + T-muodostelmia useita rinnakkain, reunalla ratsuväkeä
- + suuri määrä kenttätukiryhmiä ryhmityksen edessä
- * luopui panssaroidusta ratsuväestä
 - + tilalle ketteräliikkeinen ratsuväki, jolla kypärän lisäksi varusteena pistooli ja miekka (rynnäköt "kylmin asein")
 - suomalaisesta ratsuväestä tuli hyvin pelätty sotavoima (hakkapeliitat)
- * lisäsi kenttätukiryhmien määrää
 - + kehitti uusia keveitä tykkimalleja
- * otti käyttöön sotilasarvot, lisäsi upseeriston ja aliupseeriston roolia taisteluissa → joustavat sotaliikkeet
- * panosti joukkojen koulutukseen ja kuriin (sota-artiklat)
- * otti käyttöön huoltovarikot armeijan huollossa

- * linnoitetut leirit joukkojen majoittamiseen
- * perusti sotasairaaloita ja välskärjärjestelmän ("lääkäreitä")
- * laaditutti armeijan käyttöön karttoja, otti kaukoputken käyttöön
- * varusti sotilaansa samanlaisilla univormuilla
(yhteenkuuluvuuden tunne)
- Kustaa Adolf löi 1610- ja 20-lukujen sodissa Venäjän ja Puolan
lisäten huomattavasti Ruotsin alueellista laajuutta ja mahtia
- 1630 Kustaa Adolf vei Ruotsin mukaan Keski-Euroopassa riehuvaan
30-vuotiseen sotaan puolustamaan protestanttisuuden etuja Saksan
keisaria ja paavia vastaan
 - * Saksassa naureskeltiin maihinnousseesta "pohjolan lumikunin-
kaasta", joka pian sulaisi etelän auringossa
 - * vuosina 1631 ja -32 Kustaa löylytti Breitenfeldissa, Lech -joella
ja Lützenissä katolisten armeijat niin perinpohjin, että käsitykset
muuttuivat
 - + kuningas itse kaatui Lützenissä, etevät ruotsalaiskenraalit
veivät sodan vaikeuksien kautta voittoon (1648) asti
- Kustaa II Adolf teki Ruotsista eurooppalaisen suurvallan, joka joutui
jo asemansa takia jatkossa alituisesti käymään sotia (159 vuoden
aikana 193 sotavuotta!!!)
 - * suurvallan "mantteli" kansalle raskas ylläpidettävä:
 - + verorasitus valtakunnassa lähes kestäättömän kova
 - + v. 1620 ja 1719 välisissä sodissa kuoli yhteensä n. puoli
miljoona ruotsalaista ja suomalaista miestä!!
 - joka kolmas tuon ajan aikuisista miehistä kuoli sodissa
 - ⌘ 10% taisteluissa (vain)
 - ⌘ 10% sotavankeudessa
 - ⌘ 80% kuoli erilaisiin sairauksiin (kulkutaudit)
- Kustaa Adolfin luomat opit omaksuttiin nopeasti kaikkiin eurooppa-
laisiin armeijoihin, joissa niitä kehitettiin edelleen Ruotsin itse
pikemminkin taantuessa